

Datum: 15 juni 2026

Volnummer: 2025-2026/16

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin, Armoedebestrijding en Gelijke Kansen

Advies van het Kinderrechtencommissariaat over verzoekschrift nr. 39 (2025-2026) betreffende historische adoptiepraktijken

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin, Armoedebestrijding en Gelijke Kansen vroeg het Kinderrechtencommissariaat om advies over verzoekschrift nr. 39 (2025-2026) betreffende historische adoptiepraktijken. De verzoeker vraagt het Vlaams Parlement om een parlementair onderzoek naar mogelijke onregelmatigheden bij historische adopties en naar de rol van betrokken instellingen en overheden.

Het Kinderrechtencommissariaat stelt vast dat historische adoptiepraktijken kunnen raken aan fundamentele kinderrechten, in het bijzonder het recht op identiteit, afstamming en familiebanden, het recht om zijn ouders te kennen en de waarborgen die bij adoptie moeten worden gerespecteerd. Mogelijke schendingen van deze rechten kunnen levenslange gevolgen hebben en ook doorwerken naar volgende generaties.

Op Vlaams niveau lopen initiatieven rond ondersteuning van betrokkenen en onderzoek van individuele dossiers. Op federaal niveau wordt een historisch onderzoek naar adopties in België tussen 1960 en 2005 voorbereid. Dit is ook vermeld in het federale regeerakkoord. Omdat dit onderzoek nog wordt voorbereid, biedt het een belangrijke opportuniteit om vanuit kinderrechtenperspectief aandacht te hebben voor thema's zoals identiteit, afstamming, participatie, waarheidsvinding, erkenning en herstel.

Vanuit kinderrechtenperspectief vindt het Kinderrechtencommissariaat het belangrijk dat:

- blijvend wordt ingezet op waarheidsvinding over historische adoptiepraktijken en de omstandigheden waarin zij plaatsvonden;
- bijzondere aandacht uitgaat naar de impact van historische adoptiepraktijken op geadopteerden, geboortemoeders en andere betrokkenen;
- blijvende aandacht uitgaat naar toegang tot informatie over afkomst, afstamming en familiegeschiedenis;
- geadopteerden, geboortemoeders en andere betrokkenen op een betekenisvolle manier worden betrokken bij onderzoek, evaluatie en eventuele herstelinitiatieven;
- rekening wordt gehouden met de blijvende en intergenerationele gevolgen van mogelijke historische kinderrechtschendingen;

- lopende Vlaamse en federale onderzoeks- en beleidstrajecten vanuit kinderrechtenperspectief bijdragen aan waarheidsvinding, erkenning, herstel en ondersteuning van betrokkenen.

1. Historische adoptiepraktijken raken aan fundamentele kinderrechten

Het Kinderrechtencommissariaat spreekt zich niet uit over de vraag welke vorm een eventueel onderzoek moet aannemen. Wel stellen we vast dat de vragen die in het verzoekschrift worden opgeworpen raken aan fundamentele kinderrechten.

Het gaat in de eerste plaats om het recht van een kind op identiteit, afstamming en familiebanden (artikelen 7 en 8 VN-Kinderrechtenverdrag). Voor geadopteerden zijn correcte en toegankelijke gegevens over hun afkomst essentieel om inzicht te krijgen in hun levensgeschiedenis. Wanneer informatie ontbreekt, verloren ging of onjuist blijkt te zijn, kan dat ingrijpende gevolgen hebben voor de zoektocht naar de eigen identiteit en oorsprong.

Daarnaast raakt het verzoekschrift aan het recht van kinderen om hun ouders te kennen (artikel 7 VN-Kinderrechtenverdrag), aan de bescherming tegen een onrechtmatige scheiding van ouders (artikel 9 VN-Kinderrechtenverdrag) en aan de waarborgen die bij adoptie moeten worden gerespecteerd (artikel 21 VN-Kinderrechtenverdrag). Indien er aanwijzingen zouden zijn van illegale adoptiepraktijken of andere vormen van onrechtmatige overdracht van kinderen, raakt dit ook aan de bescherming tegen verkoop en handel van kinderen (artikel 35 VN-Kinderrechtenverdrag).

Mogelijke schendingen van kinderrechten tijdens de kindertijd verdwijnen niet wanneer betrokken kinderen volwassen worden. De gevolgen kunnen een leven lang voelbaar blijven.

2. Waarheidsvinding blijft essentieel voor geadopteerden en geboortemoeders

Uit het verzoekschrift maar ook uit meldingen bij het Kinderrechtencommissariaat, blijkt dat veel geadopteerden en geboortemoeders nog steeds op zoek zijn naar antwoorden over hun afkomst, de omstandigheden waarin afstand of adoptie plaatsvond en de rol van betrokken instellingen.

Voor veel betrokkenen gaat die zoektocht verder dan hun individuele dossier. Zij willen ook begrijpen hoe historische adoptiepraktijken konden ontstaan en welke rol instellingen en overheden daarin speelden.

Vanuit kinderrechtenperspectief is waarheidsvinding belangrijk. Informatie over afkomst, familiegeschiedenis en de omstandigheden van een adoptie kan bijdragen aan het beantwoorden van identiteitsvragen die soms jarenlang blijven bestaan. Voor veel geadopteerden gaat waarheidsvinding ook over toegang tot informatie over hun eigen afkomst en afstamming. Het kunnen beschikken over correcte en toegankelijke informatie over de eigen levensgeschiedenis is nauw verbonden met het recht op identiteit en kan van groot belang zijn voor het welzijn en de persoonlijke ontwikkeling van betrokkenen.

Vanuit kinderrechtenperspectief is het daarnaast belangrijk dat onderzoeksinitiatieven ruimte bieden voor inzicht in de bredere context waarin historische adoptiepraktijken tot stand kwamen en in de mechanismen die mogelijke schendingen van rechten hebben mogelijk gemaakt. Voor veel betrokkenen is dat inzicht even belangrijk als antwoorden in hun individuele dossier.

3. Waarheidsvinding, erkenning en herstel versterken elkaar

Veel geadopteerden, geboortemoeders en andere betrokkenen geven aan nood te hebben aan erkenning van de impact die historische adoptiepraktijken op hun leven hebben gehad. Erkenning is geen eenmalige gebeurtenis. Vragen over afkomst, identiteit en familiegeschiedenis kunnen gedurende het hele leven aanwezig blijven. Voor sommige betrokkenen spelen die vragen ook door in relaties met kinderen, kleinkinderen en andere familieleden.

Vanuit kinderrechtenperspectief zijn waarheidsvinding, erkenning en herstel daarom nauw met elkaar verbonden. Voor veel geadopteerden begint herstel bovendien bij toegang tot informatie over de eigen afkomst en levensgeschiedenis. Antwoorden op vragen over identiteit en afstamming kunnen een belangrijke stap vormen in een persoonlijk proces van erkenning en herstel.

Een herstelgerichte benadering veronderstelt meer dan het vaststellen van historische feiten alleen. Ook toegang tot informatie, ondersteuning bij afstammingsvragen, psychosociale begeleiding en de betrokkenheid van geadopteerden en geboortefamilies kunnen daarbij belangrijk zijn.

Het Kinderrechtencommissariaat wijst in dat verband ook op het recht op herstel voor kinderen die slachtoffer werden van schendingen van hun rechten (artikel 39 VN-Kinderrechtenverdrag). Hoewel de betrokkenen vandaag meestal volwassenen zijn, blijft dit beginsel richtinggevend voor de manier waarop kan worden omgegaan met de gevolgen van mogelijke historische kinderrechtenschendingen.

We vinden het daarnaast ook belangrijk dat geadopteerden, geboortemoeders en andere rechtstreeks betrokkenen op een betekenisvolle manier betrokken worden bij onderzoeks-, evaluatie- en hersteltrajecten (artikel 12 VN-Kinderrechtenverdrag).

4. Historische adoptiepraktijken kunnen levenslang doorwerken

Voor geadopteerden kunnen onzekerheid over de eigen afkomst, ontbrekende afstammingsinformatie of vragen over de omstandigheden van de adoptie een blijvende impact hebben op identiteit, welzijn en familiale relaties. Ook geboortemoeders en andere familieleden kunnen langdurig gevolgen ondervinden van een gedwongen of onvoldoende geïnformeerde afstand van een kind.

Die impact beperkt zich bovendien niet noodzakelijk tot de rechtstreeks betrokken personen. Ook volgende generaties kunnen geconfronteerd worden met de gevolgen van ontbrekende afstammingsinformatie, verbroken familiebanden of onzekerheid over de familiale geschiedenis.

5. Lopende initiatieven bieden kansen

Het Kinderrechtencommissariaat stelt vast dat zowel op Vlaams als op federaal niveau initiatieven lopen of worden voorbereid.

Op Vlaams niveau ligt de focus op de ondersteuning van betrokkenen en op onderzoek van individuele dossiers. Op federaal niveau wordt een historisch onderzoek voorbereid naar adopties in België tussen 1960 en 2005, met aandacht voor de historische context, de rol van betrokken actoren en mogelijke herstelmaatregelen.

Vanuit kinderrechtenperspectief zijn waarheidsvinding, toegang tot informatie, participatie van betrokkenen, erkenning en herstel belangrijke aandachtspunten bij deze initiatieven.

Het federale onderzoek bevindt zich momenteel nog in een voorbereidende fase. Het Kinderrechtencommissariaat ziet daarin een belangrijke opportuniteit om vanuit deze kinderrechtanaandachtspunten bij te dragen aan waarheidsvinding, erkenning en herstel voor geadopteerden, geboortemoeders en andere betrokkenen. Het Kinderrechtencommissariaat vindt het belangrijk dat dit onderzoek op korte termijn verder vorm krijgt, zodat het tegemoet kan komen aan de nood aan antwoorden die veel betrokkenen vandaag nog ervaren.

Een volledig beeld van historische adoptiepraktijken vraagt bovendien samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus. Voor betrokkenen is het vaak niet duidelijk welke overheid verantwoordelijk is voor welk onderdeel van hun dossier. Een toegankelijke en gecoördineerde aanpak blijft daarom belangrijk.